

Joseba Tobar Arbulu

Gautxoria(1): un relato de amor

O escribín do xeito que Trasgo mo contou. Sei que moitas veces a realidade supera á ficción. Os que coñecen esta historia, o saben. Aquí, sen embargo, non farei outra cousa que sembrar o relato fielmente. Entón, ahí van as palabras de Trasgo.

Estaba moi tranquilo paseando polos montes de Asturias, como fago cada noite. De súpeto, cara a vagoada do monte, oín murmurios e moitos ruidos. Dúas perdices, unha macho e outra femia, falaban axitadamente. Dispúxeme a axexala súa conversa:

- Si, eu tamén oín, din que andan por Navarra, atrapando ás da nosa especie.
- Pois, o que eu oín é aínda máis preocupante. Non sei que novos aparellos queren probar con nós. Teño un pouco de medo.
- Tranquila, eses cazadores non nos coñecen, están tolos.

Cazadores, novos aparellos, Navarra... comezei a preocuparme, porque eu si coñecía algúns cazadores, e tamén distintos recunchos de Navarra. Entón decidín marchar de alí.

Non embargante, esa noite, volvendo do monte, sorprendeume o murmurio duns cazadores coñecidos:

- Diag, ds, prv/a, com, PTT, ... ?

A miña preocupación ía subindo. Empezei a cavilar que as miñas amigas as perdices tiñan razón: os cazadores estaban tolos de remate. Non había xeito de entenderes a súa fala. ¿En que diantres andaban? Todo aquilo parecía un barallete extraterrestre. De xeito que fun á Navarra. Cheguei lixeiro como un lóstrego.

Un dos mellores lugares que coñecía de Navarra, era Etxarri- Aranatz. Xa estivera alí de festa con algúns cazadores, comendo e bebendo a fartar. Ademáis, en Etxarri-Aranatz os cazadores de máis anos chaman ás arceas Gautxoria, porque é unha ave que anda pola noite. Un bonito nome, xa o creo.

Nada máis cegar a Etxarri-Aranatz, escoitei os mesmos murmurios. Aquel home estaba fronte a pantalla do ordenador, e repetía es mesmas palabras unha e outra vez:

- PTT, diag, prv/a, ds, com?

Pero entón escoitei algo máis. Unhas palabras que si entendín:

- Si, está morta, e posiblemente a outra tamén.

Quedei xeado. ¿Quen estaba morta? ¿Por qué? ¿Que dedicación tiñan os meus coñecidos? ¿Por qué empreñaban dúas linguaxes diferentes, un que si podía entender, e outro que era totalmente alleo para min?

Subín ó monte, polo bosque, na busca de despostas. E o que atopei, foi abraiante. De seguro que non o vas crer, pero só che vou contalo que vin e escoitei, nada máis.

Deixando Etxarri-Aranatz, atopeime cunha morea de perdices, nun pasteiro de Altsasu. Estaban ceando. Unha levaba un aparello estraño nas costas, un tipo de macuto cunha antena ou algo ben parecido. Dirixíame cara ela, era unha xoven femia:

- ¿Que sucedeu? ¿Que tes nas costas?

- Non sei que é. Pero non ma podo quitar. Segundo me direxon os meus amigos é un macuto con antena, ouo algo así.

- ¿Como cha puxeron? Houbo de ser difícil colocarche ese chisme nas costas, ¿non? ¿Non che doe?

- Mira, voucho contar. Quizabes non o creas, pero é verdade, aínda que pareza increíble.

E o que me contou a aquela perdez femia foi, de verdade, abraiante. Isto foi o que lle dixó, ó pe da letra:

“O día de onte atopabame nun pasteiro de Bakaiku, dando un paseo, e cenando algunha cousa. Acercouseme un macho. Comezou a decir que, se quixera, podíamos ir xuntos ó norte, que me protexería ó longo da viaxe, que era moi guapa e moi bonita, que poderíamos construír xuntos un niño aló enriba...”

Así estábamos, o macho cada vez máis preto de min, cada vez máis doce, cada vez máis

amable... De súpeto, ollamos unha luz moi intensa. Os dous nos derivemos ó fronte dela, ¡e zas!... unha especie de rede caiu sobor de nós. Logo cegaron 'eles', correndo, con presa, berrando como tolos, completamente fora de si: 'dúas, cairon dúas, son dúas. Increíble, ¡esta si que foi boa! Lixeiro, voltemos á casa. Colle ti unha, eu collo a outra. Veña'. E logo escuridade e silencio.

Non sei onde me levaron. Pero sobre o meu corpo sentín as manas dun home e unha muller. Non vía nada. Tapáronme a cabeza. Falaban moi baixo, case murmurando. Sentín que me doía unha migalla o peito, logo algo pesado nas costas, uns minutos despois, outra vez as "súas" palabras: 'Imos ó mesmo pasteiro, soltarémola alí. Lixeiro. Vos seguides á outra. Voltaremos logo'. Non entendía nada. O peito deixou de doer. ¿Onde estaba o macho amable co que estivera? ¿Que lle ocorreu? ¡Non sabía nada de nada!

Ca cachola tapada, leváronme á un dos pasteiros de Etxarri- Aranatz, que coñezo dende hai tempo, e alí mesmo me descubriron a cachola, e me deixaron no chan. Así como souben onde me atopaba, mirei cara unha e outra beira, e volei lonxe dos seus berros. Idos aqueles homes abofé que estaban idos. Uns minutos despois, atopábame no pasteiro primeiro de Bakaiku, e pouco máis tarde noutro de Altsasu, e alí din cuns amigos que me dixeron que levaba unha especie de macuto nas costas, que me quedaba moi ben. Nin eles nin eu sabíamos como ma puxeran, nin porque nin para que. Botei toda a noite na busca do macho que estivera conmigo e, por fin, din con el no mesmo pasteiro de Altsasu. Levaba outro macuto, antena incluída, e contoume algo semellante ó que che acabo de contar. Os dous tivemos una experiencia semellante.

Despois de cear, o macho e eu comezamos a facermos plans de futuro, tiñamos intención de ir ó norte, e segundo me dixo estaba moi namorado de min. De feito, aínda que era un pouco maior ca min, a min, aquel macho rexo gustábame. Entón, despois de falar das nosas cousas, cada un volveu ó seu fogar, non sin antes compartir co peteiro unhas fregas amorosas, e quedar de nos ver á noite seguinte no mesmo lugar, para dar unha volta, e cear xuntos. Esa foi a derradeira vez que o vin. Á noite seguinte visitei tódolos pasteiros de Altsasu, Bakaiku e Etxarri-Aranatz, e non atopei rastro del. Ninguén sabía nada. Por iso decidín pasar uns días pos esta zona, no caso de que viñera, e por fin preparabamos a viaxe ó norte. Iso e todo".

As palabras daquela perdiz femia me deixaron paralizado. ¿En que andaban metidos os meus amigos cazadores? ¿Qué sentido tiñan aquelas estrañas palabras (PTT, diag, ds, com...)? ¿Por qué non as entendía? ¿E que sentido tiñan as que si entendía? ("Unha está morta. A outra seguramente tamén") ¿A que se referían?

Degoirado por coñecer toda a historia, dirixinme ó bosque de Aralar a noite seguinte. Fixen unha longa excursión polo grande e hermoso bosque Aralar. Un lugar hermoso: un faial. De súpeto, ó pasala candela de lruiturrieta vin que algo se movía. Achegeime, e preto dun acivro descubrín unha perdiz macho. Dirixinme cara el, e me decatei que levaba outro macuto. 'Este é', pensei.

- Hola, ¿Qué tal por aquí? ¿ Que é iso que levas nas costas?
- Un transmisor que me puxeron uns cazadores, en Etxarri.
- ¿Cómo?
- Si un PTT. Antonte, estaba cunha fermosa xove nos arredores de Bakaiku e...
- ¡Ah! Si, estiven con ela, contoume o do macuto, como vos colleron e vos puxeron ese trasto...
- ¿Que macuto nin que tolerías? Isto é un transmisor, e americano.
- ¿Que estás decindo?
- O que escoitas. Cando eses malparidos cazadores nos colleron, fomos levados á unha casa, e mentres á fermosa xove perdiz lle puñan o transmisor, eu non perdín detalle. Falaban moi baixo, pero non puiden escoltar ben a dous deses malparidos. Un lle explicaba ó outro todo o 'proxecto'. Eses malparidos queren experimentar con nós. Por iso nos puxeron un transmisor, e despois queren seguirlas nosas viaxes por medio de satélites.
- ¿Que dis? ¿ Estás certo?
- Si, ti non o sabes, pero é o que tentan.
- Pero eu coñezo a eses cazadores, son amigos meus.
- Pois, ¡peor mo pos! ¡Malditos sexan!

- ¡Non digas iso!
- ¿Como non o vou decir?
- Seguramente, será para coñecelos vosos costumes.
- Pois as miñas non as van coñecer. Nin falar.
- Tranquilízate.
- Non, non quero tranquilizarme. Mira...

E o que me contou aquel macho abraioume aínda moito máis:

“Esos amigos teus cavilaron un novo proxecto para vixiar tódolos nosos pasos. Ti xa nos coñeces. ¡Eles aínda non! Pero ti tes a obriga do noso pacto de silencio, e non poderás decirles nin unha palabra, nin de nos nin dos nosos costumes. É un pacto sagrado, como ben sabes.

Segundo escoitei, tentan seguirmos mediante técnicas informáticas. Por iso, que escoitras termos que se empreñan para traballar cos ordenadores (diag, com, ds, prv/a,...): pertencen o sistema do satélite chamado Argos. Súbveno mentres ‘eles’ traballaban ca miña xove namorada, pero máis tarde, cando puiden estar outra vez con ela, non quixen decirlle nada, para non asustala.

Quedamos en voltar a vernos á noite seguinte, preparala nosa viaxe ó norte, e planexar un futuro proxecto de familia. Pero de pensalo moito, tomei unha decisión: ficar nesta zona, agacharme nos bosques. Esta é a mensaxe que lle tes que facer chegar a todos os da nosa especie: ‘que se agochen o mellor posible’. No caso de vela, dille da miña parte, que fuxa, que marche, que viaxe ó norte. Que non agarde por min. Non lle digas onde estou, só que a quero moito. Non quero que ninguén se preocupe por min. Farei que as súas probas fracasen, e pode que así perdan o interese en nós, e nos dicesen en paz. Esa é a miña derradeira esperanza.

Non estou disposto a que esta relación de parella sala á luz e quede grabada en ningún dos ‘seus’ ordenadores. Nin pensalo. É a miña decisión. Non quixen decirlle nada, e tampouco llo direi. Que pense de min o que queira. Peor non voltarei ó seu carón, nin viaxarei con ela, e xamais ‘lles’ permitirei que entren nese niño que algún día poderíamos construír xuntos.

A amo profundamente. ¿Pero a ti che gustaría que unha organización como a CIA soubera todo da túa vida, da túa familia, de cada paso que das? Pois, para nós, polo menos para min, o que os teus amigos queren facernos é moito peor. Non llo permito. Non permito que experimenten con nós. Por iso decidín agocharme, e dilles ós meus amigos e parentes que fagan o mesmo ca min. ‘Eles’ creen que poden sabelo todo de nós. Sabes que case non nos coñecen. E a partires de hoxe, nos coñeceran moito menos. ‘Agocharse’, esa é a palabra. Esa é a mensaxe”.

Non podía dar creto ó que estaba escoltando. Empezaba a encaixar algunhas pezas. Facía oito anos que traballei na CCB, e xa por aquel entón había certos rumores. Pero xamais pensei que aquela idea se faría realidade. E agora parecía estar xa en marcha, e a min me utilizaron como o seu intermediario:

“Así é –continuou aquel macho–, érelo intermediario. Lee o que levo escrito no meu transmisor: ‘Trasgu’. O proxecto leva o teu nome: ‘Proxecto trasgu’. Aínda máis, eses malditos non fan outra cousa que falaren de ti, que ti eres quen nos vai guiar na nosa viaxe. Non saben ben o trabucados que andan.

O máis gracioso é que non coñecen o noso idioma nin os nosos nomes, e nos diferencian por números: eu son o 39, ela é a 40, e segundo puiden saber, puxéronlle o 38 a outro que colleron en Cataluña. ¡Inxenuos! E creen que xa nos coñecen. ¡Mellor así! Se soubesen a gracia que nos fan os seus cans e os seus xeitos de vida. Si, isto semella unha guerra. Mellor dito, é unha guerra, e se remonta moito tempo atrás. Dispoñen toda a súa maquinaria, agora mellorada (transmisores, satélites, case o nivel da CIA) contra nós. Por favor, non lles digas unha soa palabra sobre nós. Se non, racharalo pacto. Que sigas ben, e ata logo”.

Ata aquí o que a perdiz macho me contou. Estaba claro. Por unha man, admiraba ós meus

vellos amigos; ademáis puxéranlle o meu nome ó proxecto. Era algo polo que me sentía recoñecido.

Pero por outra man, non podía decirlles nada sobre o que sei. Non podía rachalo pacto de silencio cas perdices.

Á noite seguinte salín na busca da xove perdiz femia, e non sei moi ben como, pero lle contei o que o seu querido macho me explicara, sen mencioar moito nin o experimento nin os seus riscos. A xove confirmou entre vagoas que se marcharía ó día seguinte.

Sabía e aínda sei onde se atopan o 39, tamén a número 40. Pouco mási tarde tiven novas do 38. Non morrera. Os meus antigos colegas estaban trabucados.

Tempo despois souben que a perdiz número 40 desaparecera máis aló dos Pirineos, preto de Alemania, pero que se deixou ver só un día. Todos recibiran a mensaxe e tentaban agocaharse. Os satélites tiñan dificultades para seguirllelo rastro, e había problemas para recargar os transmisores. O 39 sabía o que facía, non había dúbida.

A número 40 recibui a mensaxe, e cumplui a tarefa: estivo oculta durante semanas, de xeito que os satélites non pudieran 'cazala'. Moito máis fermoso foi o que sucedeu ca perdiz 38: en lugar de marchar ó norte, foise ó sur, e os satélites non poden recibir sinal algunha do seu trasmisor. ¡Viva o 38! Todo un experto. Namentres, o número 39 segue oculto no seu lugar de Aralar, que só el e eu coñecemos. Estas foron as súas derradeiras palabras: "É a decisión que tomei, polo menos ata agora: non saberán nada de min".

E despois de dar unha volta por Etxarri, xa coñecida a historia, marchei á Asturias, cavilando, reflexionandosobor do que sucedera, e rindo entre dentes.

Sinto o que lles ocorre ós meus amigos os cazadores, pero quixeron chegar demasiado lonxe. Teño sentimentos oportos. Estou ledo polos meus amigos, poruqe son listos e moi escorregadizos. Pero tamén estou algo doído polos cazadores, porque andan preocupados e nerviosos dabondo. Souben que hai noites nas que non poden durmir, e que se emocionan con catro novos datos que recollen.

Pero así é a vida... agora vou dar unha volta polos montes de Asturias. Pode que outro día che conte algunha cousa máis, pero creo que é abondo por hoxe.

E isto é o que Trasgu me contou. Sei que haberá quen non me crea. Pero non me importa. Só escribín o que Trasgu me contou, nin máis nin menos.

Só engadirei unha cousa máis, e é o epitafio que aparece na tumba de Descartes, que recolle unha frase de Ovidio: " Bene qui latuit, bene vixit", "Vivía ben, quen sabía agacharse".

1 Páxaro nocturno.

Traducido do vasco por Iratxe Retolaza.

Gautxoria: maitasunezko istorioa

Honela kontatu zidan Trasguk, eta berak esan moduan paperean jarriko dut. Badakit askotan errealitatea askoz haratago doala fikzioa baino. Historia ezagutzen dutenek badakite hori. Hemen, aldiz, istorioa aipatuko dut. Hona bada, Trasguren hitzak.

Oso lasai egon nintzen Asturiasko mendietan zehar bueltatxo bat ematen, gauero egiten dudan bezala. Bat-batean zurrumuru asko eta zarata batzuk entzun nituen mendi barrenean. Bi oilagor zeuden hizketan, bata arra zen bestea emea. Adi jarri nintzen eta honelako berbak

entzun nituen:

- Bai, nik ere entzun diat, hortxe omen zabiltzak Nafarroa aldera, guretariko batzuk harrapatzen.
- Nik, aldiz, entzun dudana kezkarriagoa dun. Ez zekinat zer nolako tresna berriak frogatu nahi ditizten gurekin. Pixka bat beldur naun.
- Lasai, horiek, ehiztari horiek ez zekitek ezer gutaz, erotu dituk.

Ehiztariak, tresna berriak, Nafarroa... Kezkatzen hasi nintzen, zeren ehiztaria batzuk ezagutzen bainituen, baita Nafarroako zenbait txoko ere. Hortaz, Nafarroa aldera joateko erabaki nuen.

Baina, gau hartan menditik itzultzean, Asturiasen bertan ezagutzen ditudan ehiztari batzuen marmarka entzun nuen:

- Diag, ds, prv/a, com, PTT, ...

Kezka gero eta handiagoa zen. Hasi nintzen pentsatzen nire lagun oilagorrek arrazoi zeukatela: ezagutzen nituen ehiztariak erabat zoratuta zeuden. Ezin nuen ulertu haien hizkera berria. Zertan ari ziren? Estralurtarren jerga iruditu zitzaidan hori guztia. Beraz, Nafarroa aldera abiatu nintzen. Ziztu bizian iritsi ere.

Nafarroan ezagutzen nuen lekurik hoberenetarikoa Etxarri zen. Bertan egon nintzen ehiztari lagun batzuekin parrandan, ongi jaten eta edaten. Etxarrin gainera oilagorri ehiztari zaharrek 'gautxoria' deitzen diote, gauaz ibiltzen delako. Oso izen polita benetan.

Etxarrira ailegatu bezain laster, marmarka bera entzun nuen. Gizona konputagailuaren pantaila aurrean zegoen eta etengabe lehengo berbak aipatzen:

- PTT, diag, prv/a, ds, com...

Baina orain zerbaite gehiago entzun nuen, ulertzen nituen berba batzuk:

- Bai hori hilda dago, eta agian bestea ere.

Harrituta eta erabat izututa utzi ninduten hitz horiek. Nortzuk zeuden hilda? Zer dela-eta hil ziren? Zertan zebiltzan nire ehiztari ezagunak? Zergatik erabiltzen zuten bi hizkera desberdin batera, bata nik ulertzeko modukoa eta bestea erabat bitxia?

Erantzunen bila jo nuen mendirantz, basorantz. Aurkitu nuena harrigarria zen. Seguru asko ez duzu sinetsiko, baina ikusi nuena eta entzun nuena esango dizut, besterik ez.

Etxarri herria utzi, eta Altsasu aldeko zelai batean oilagor batzuk topa nituen. Afaltzen ari ziren. Bata halako tresna arraroa eramaten zuen bizkarrean, motxila antzeko bat, antena edo zena zelakoa eta guztiz. Harengana jo nuen, gaztea eta emea zen.

- Zer gertatu da? Zer daraman gainean?

- Ez zakiat zer den. Baina ezin diat kendu. Lagunek esan didatenez, motxila bat duk, antena bat daukan motxila edo.

- Eta nola jarri dun hori? Zaila izango zunan hiretzat tramankulu hori jartzea hire bizkarrean, ezta? Ez daukan minarik?

- Begira, kontatuko diat. Akaso ez duk sinetsiko, baina egia duk, nahiz eta ia sinestezina izan.

Eta oilagor eme hark kontatu zidana harritzekoa zen benetan. Hona berak kontatutakoa, hitzez hitz:

"Lehengo egunean Bakaikuko zelai batean egon ninduan itzuli bat ematen eta zerbaite afaltzen.

Ar bat hurbildu zitzaidan. Hasi zuan esaten batera joan gintezkeela iparralderantz, bidaian bera izango zela nire babeslea, oso eder eta polita nintzela, eta beharbada habia egin genezakeela han goian...

Horrela egon gintuan, arra gero eta hurbilago, gero eta samurrago, gero eta maitagarriago... Bat-batean argi sendo eta handi bat ikusi genian. Biok gelditu gintuan, eta dzast... sare moduko bat gure bion gainean erori zuan. Gero "haiek" etorri zituan, korrika eta presaka, oihukatzen, zoratuta, erabat erotuta: "Bi, bi batera, bi harrapatu ditugu. Itzela, hau da hau! Goazen, arin etxera. Hartu zuk bat, nik bestea! Goazen". Eta gero iluntasuna eta isiltasuna.

Ez zakiak nora eraman ninduten. Baina gizonezko eta emakumezko biren eskuak sentitu nitian nire gorputzean. Ez nian ezer ikusi. Buruan zerbait jarri zidatean. Oso bajuan hitz egiten zitean, ia isilean. Min pixka bat sentitu nian bularrean, gero pisu bat bizkarrean eta handik minutu batzuetara berriz "haien" berbak: "Goazen lehengo zelaira, bertan askatuko dugu. Arin. Zuek segi bestarekin. Berehala etorriko gara." Ez nian ezer ulertu. Bularreko mina gero eta txikiagoa zuan. Non zegoen nirekin egondako ar maitagarri hura? Zer gertatuko zitzaion berari? Ez zakiat deus ere ez!

Burua estalita nuela, aspalditik ezagutzen dudan Etxarriko zelai batera eraman ninditean eta han bertan buruan neukana kendu eta lurrean utzi ninditean. Konturatu nintzenean non nengoen, hona eta hara begiratu eta gero, hegaz egin nian, "haien" oihuen artean. Eroturik, erabat erotuta zeuden gizonezko horiek. Handik minutu batzuetara, lehendabizi Bakaikuko lehengo zelaira jo nian eta gero Altsasuko beste zelai batera, eta bertan zeuden lagun batzuek esan zidatean motxila antzeko bat neukala atzean eta benetan oso polita nengoela. Ez haiek ez nik ez genekian nola jarri zidatean motxila hori, ez zergatik edo eta zertarako. Gaua osoa eman nian nirekin batera zegoen arraren bila, eta azkenean zenbait ordu igaro ondoren, Altsasuko zelai berean aurkitu nian. Bera ere beste motxila batekin zegoen, antena eta guzti, eta nik hiri kontatukoaren atzeko zerbait kontatu zidaan berak niri. Egoera bertsuan egon gintuan biak.

Arra eta biok afaldu eta gero, geure planak egiten hasi gintuan, iparralderantz joateko asmoa geneukan eta berak esan zidanez, guztiz maiteminduta zegoela nirekin. Egia esan, niri ere, ni baino pixka bat zaharragoa izan arren, gustatu zitzaidan ar indartsu eta sendo hura. Hortaz, geure arteko kontuak esan eta gero nor bere eguneko lekura joan gintuan, alde zurretik mokoekin zenbait igurtzi eginez, eta hurrengo gauerako leku berean ikusteko, eta elkarrekin buelta bat emateko eta afaltzeko geratuz.

Hori izan zuan ar hori ikusi nuen azken aldia. Hurrengo gauaz Altsasuko, Bakaikuko, eta Etxarriko zelai guztiak bisitatu eta ara- katu nitian, eta arrastorik ez. Haren berririk inork ez zekian. Hortaz, erabaki nian egun batzuk hemendik ematea, ea bera etorriko zen niregana, eta biokiparralderako bidaia prestatu. Hauxe duk guztia."

Harriturik utzi ninduen oilagor eme haren hitzek. Zertan zebiltzan lagunak neuzkan ehiztari horiek? Zer nolako zentzurik zeukaten entzundako berba arraro haiek (PTT, diag, ds, com...)? Zergatik ezin nuen ulertu, eta ulertu nituenak ("Bata hilda dago. Bestea seguru aski ere bai."), nori buruzko berbak ziren?

Historia guzia jakin nahirik, Aralarko basorantz abiatu nintzen hurrengo gauean. Aralarreko baso eder eta handian zehar txango bat egin nuen. Leku ederrak benetan: pagadiak nonahi. Halako batean, lruiturrieta inguruan pasatzerakoan, zertxobait mugitzen ikusi nuen. Hurbildu eta gorosti handi baten inguruan ikusi nuen oilagor ar bat zegoela. Berarengana jo nuen eta iritsi aurretik beste motxila bat zeukala konturatu nintzen. "Hauxe duk" pentsatu nuen eta harengana hurbildu nintzen.

- Kaixo hi, zer moduz hemendik? Zer duk bizkarrean daramaana?
- Transmisore bat, hire lagunek jarritakoa Etxarrin.
- Nola?
- Bai, PTT delakoa. Bakaiku inguruan egon ninduan lehengo egunean gazte polit batekin...
- A! Bai, berarekin egon nauk eta kontatu zidak motxilaren kontua, zuon bion harrapaketa eta nola jarri zizueten tramankulu hori...
- Zer motxila eta zer tramankulu? Hau transmisore bat duk, amerikarra!

- Zer diok? - Entzun duana. Ehiztari madarikatu batzuek harrapatu gintuztenean, etxe batera eramán eta transmisorea eme politari jarri zioten bitartean, adi egon ninduan. Isil-isilik baina dena entzun nieran horrelako madarikatu biri. Batek besteari adierazi zioan guztia, "proiektu" osoa. Froga batzuk egin nahi ditiztek madarikatu horiek gurekin. Hori dela-eta, transmisore bana jarri eta gero satellite batzuen bitartez gure ibilbideak jarraitu nahi ditiztek.
- Zertaz ari haiz? Ziur hago?
- Bai, hik ez dakik baina horretan zihardutek.
- Baina ehiztari horiek ezagutzen ditiat, lagunak ditiat.
- Orduan gaizkiago! Madarikatuak dituk!
- Ez esan hori!
- Nola ez diat esango, ba?
- Seguru aski zuen ohiturak ezagutzeko izango duk kontu guztia.
- Ba, nireak ez ditiztek ezagutuko. Ez horixe!
- Lasai hadi, motel.
- Ez, ez nauk batere lasai. Begira...

Eta ar horrek esan zidana oraingoz gehiago harritu ninduen. Horra haren hitzak:

"Proiektu berri bat asmatu ditek zuen lagun horiek. Dirudienez, gure gorabehera guztiak jakitearren. Hik dakizkik orain horiek guztiak. Haiek ez! Baina hi guk hirekin egindako isilpeko itunaren pean hago, eta egongo haiz betiko. Hortaz, ezin esan diezaikeek ezer heure lagun haiei: ez gutaz ez gure ohituraz. Isilpeko tratu hori sakratua duk, ongi dakianez.

Entzun dudanez, konputagailuen bitartez segitu nahi gaitizkek. Hori dela-eta, konputagailuan aritzeko agian hitz berezi batzuk entzun dituk (diag, com, ds, prv/a,...): horiek guztiok Argos delako satelliteen informatika-sistemari zagozkiok. Proiektu horren zehaztasunaz jabetu ninduan Etxarrin "haiek" nire maitalearekin egon ziren bitartean, baina hurrengo orduetan, nahiz eta berarekin egon, ez nioan ezer esan gaztetxoari, bera ez ikartzeko.

Hurrengo gauerako geratu ninduan maiteñoarekin, iparralderanzko bidea prestatzeko, agian berarekin habia eta txitak edukitzeko. Baina asko pentsatu ondoren, zera erabaki diat: hemendik geratzea, baso eder honetan ezkutatzea. Nire aldetik, hauxe da hik kide guztiei luzatu behar dioan mezua: "ezkutatzea, ahalik eta gehien ezkutatzea", besterik ez. Gaztetxo hori ikusten baduk, esaiok, nire partez, alde egitea, martxan jartzea, iparralderantz abiatzea. Niri ez itzarotea. Ez esan non nagoen, soilik oso maite dudala. Ez diat nahi kideak kezkatzea. Beraz, nirekin egiten ari diren frogak porrot egingo ditek. Beharbada, era honetan, ez ditek beste proiekturik martxan jarriko eta gutaz ahaztuko. Hauxe duk nire esperantza.

Ez nagok prest nire maitalea, oso maitagarria den gazte horren eta gure arteko amodioa agirian uztea, "haien" konputagailuetan nolabait azaltzea. Ezta pentsatu ere ez. Hori izan duk nire erabakia. Gaztetxoari ez zioat deus esan, ezta esango ere. Pentsa dezala nahi duena nitaz. Baina ez nauk agertuko haren ondoan, are gutxiago harekin bidaiatzea, eta askoz gutxiago ere egin ahalko genukeen habian madarikatu horiek sartzen uztea.

Gutziz maite diat hik ikusitako gaztea. Baina gustatuko litzaiake CIA moduko erakunde batek hire bizitza guztia jakitea, hire familiaren gorabehera guztiak ezagutzea, hire ibilbide guztiaz jabetzea? Ba guretzat, niretzat behintzat, hori baino okerragoa duk hire lagun haiek gurekin egin nahi dutena. Ez diat onartu. Ez diat nahi gurekin esperimintatzea. Hortaz, hemendik ibiliko nauk ezkutuan. Berriz, hire mezua argi gera bedi: esaiok kide guztiei, inoiz baino ezkutuago ibiltzeko. "Haiek" uste ditek gutaz dena jakin daitekeela. Hik badakik orain arte ez dakitela ia ezer. Ba, hemendik aurrera, eta niri dagokionez, are gutxiago. "Ezkutatu" hori duk hitza. Hori duk mezua".

Nire harridura apartekoa zen. Orain zertxobait ulertzen hasi nintzen. Zertxobait entzuna neukan CCB hartan ibili nintzenean, aspaldian. Baina ez nuen uste proiektu zoro hura gauzatuko zenik. Orain, aldiz, bazirudien martxan zegoela eta ni tartekoa, bitartekaria omen nintzen:

"Bai [jarraitu zuen ar hark], hi heu tartekoa, bitartekaria haiz. Irakur ezak bizkarren daukadan transmisorean idatzita dagoena: "Trasgu". Proiektuaren izenak berak heure izena zaramak: "Trasgu Proiektua". Are gehiago, madarikatu haiek hitaz ari dituk etengabe, esanez, behin eta

berriz, heuk gidatu behar gaituala geure bidaian, geure ibilbidean. Harritzekoa! Ehiztari haiek erraturik zaudek erabat. Ez al dugu guk geuk ezagutuko geure bidea? Orduan?

Barregarriena hauxe duk. Ez ditek ezagutzen gure arteko hizkera, ezta gure izenak ere, eta zenbaki batzuen bidez "ezagutu" nahi gaitiztek: ni neu 39 omen nauk, gaztetxoa 40, eta entzun dudanez, Katalunian harrapatu duten beste bati 38 jarri ziotek. Aluak! Eta uste diate gutaz zerbait dakitela. Hobe horrela! Jakingo balute zernolako barreak egiten ditiagu haietaz, haien txakurrez eta haien bizimoduez. Bai, gerla bat zirudik. Hobeto esanda, gerla bat duk, aspaldikoa, gainera. Haien tresna guztiak, orain hobetuak (transmisoreak, sateliteak, ia CIAko puntako teknologia bera) gure kontra. Mesedez, ez esan gutaz hitzik bat ere ez hire lagun madarikatu haiei. Bestela, akabo gure arteko ituna. Ongi izan eta hurrengo arte".

Honaino ar horrek esandakoa. Hura guztia entzunda dena, edo ia dena, argi zegoen. Alde batetik, nire lehengo lagunak miresten nituen; gainera nire izena jarri zioten proiektuari. Nire aldetik harro egoteko modukoa zen eta bada, dudarik ez.

Baina beste aldetik, oilagorrez orain dakidan guztia ezin esan diezaieket. Oso kideak neuzkan oilagorrei zor nien gure artean egindako isilpeko akordioa. Ezin nuen hura hautsi.

Hurrengo gauean gaztetxoaren bila nintzen, eta ez dakit nola, arrak, bere ar maiteak niri esandako esan nion, esperimenez eta arriskuz gehiegi aipatu barik. Gaztetxoari negar tanta bana erori zitzaion beren begi ederretatik eta beste kide batzuekin hurrengo gauean alde egingo zuela esan zidan.

Banekien eta ongi dakit non zegoen "39" hura, baita "40" non dagoen ere. Beranduago jakin nuen "38" delakoaren gorabeheraz. Ez zeuden hilik. Okertuta zeuden nire lagunak.

Askoz beranduago jakin nuen "40" Pirinioez haratago agertu zela, Alemanian edo, baina soilik egun batean azaldu zen. Luzatu nien mezua denek hartua zeukaten eta ezkututzen ahalegintzen ziren. Modu horretan sateliteek gaizki zeukaten oilagorrei jarraitzeko, eta bizkarrean daramaten transmisoreak kargatzeko ere arazoak zeuden. Dudarik gabe, "39" hura oso azkarra da.

"40"-k mezua jaso eta ongi ikasi zuen: zenbait egunetan, baita aste batzuetan ere, ezkutuan ibili zen, sateliteek ez "harrapatzeko" eran. Are politagoa da "38"-arekin gertatu zena: iparralderantz jo barik, iparekialderantz jo zuen, eta sateliteek ezin dute bera, beraren transmisorearen seinalek jaso. Gora "38"! Benetan argia. Tartean "39"-k erabat ezkutaturik segitzen du berak eta biokezagutzen dugun Aralarko paisaia eder eta zoragarri batean. Haren azken hitzak hauek ziren: "Hortaz, horixe duk nire erabakia, oraingoz bederen: nitaz ez ditek ezer jakingo".

Etzarritik buelta bat eman ondoren, eta historia guztia ezagututa, Asturiaserantz abiatu nintzen pentsakor, nire buruarekin zenbait hausnarketa eginez, eta noizean behin barrezka.

Sentitzen dut nire lagun ehiztariei gertatzen zaiena, baina ur oso sakonetan sartu dira, oso kideak eta adiskideak dauzkadan oila- gorren bizitza kontuetan. Hortaz, halako sentimendu gazi-gozo daukat. Gozo kide berrien aldetik, oso trebeak, azkarrak eta argiak direlako. Oso onak dira beren arloan, ezkutatzean alegia. Gezi nire lehengo lagunaren partetik, ehiztarien aldetik. Badakit kezkatuta daudela, baita urduri eta artega ere. Jakin dut zenbait gauetan lo egin barik daudela, eta lortzen dituzten datu apurrekin uste dute esku artean izugarrizko proiektu zeukatela.

Baina horrela da munduko bizitza... Orain Asturiasko mendietan zehar itzuli bat emango dut. Beharbada beste egunen batean zertxobait gehiago kontatuko dizut. Oraingoz nahikoa daukazu.

Hauxe izan da Trasuk esan zidana. Badakit zuetariko askok ez duzuela ezer sinetsiko. Hori zuen arazoa da. Trasuk niri konta- tutakoa idatzi dut, besterik ez.

Nire aldetik, hauxe baino ez dut gehituko, alegia Descartes-en hilobian agertzen den epitafioa, zeinek Ovidioren lanetik hartu baizuen: "Bene qui latuit, bene vixit", hau da, "ongi ezkututzen

zena, ongi bizi zen".